

Redacțiunea, Administrațiunea,
și Tipografia.
Brașov, piața mare Nr. 30.
Scrieri nefrancate nu se
primesc. — Manuscrise nu se
retrimit.
ÎMBERATE se primesc la Admi-
nistrațiunea în Brașov și la ur-
mătoarele Birouri de anunțuri:
în Viena: M. Dukat, Heinrich
Schalek, Rudolf Mosse, A. Oppoldt
Nachfolger; Anton Oppoldt, J.
Danninger; în Budapesta: A. V.
Goldberger, Eckstein Bernas; în
București: Agenția Basco, Sac-
curiale de Roumanie; în Ham-
burg: Karoitz & Leebmann.
Prețul inserțiilor: o serie
garmonă pe o coloană 8 or. și
80 or. timbru pentru o publi-
care. Publicări mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a 8-a o
serie 10 or. sau 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXX.

„Gazeta” ieșe în săptămână.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șase luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminică 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 3 franci.
Se preamună la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la ad. colectori.
Abonamentul pentru Brașov
administrațiunea, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etajul
I.: pe un an 10 fl., pe șase
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 or.
Cu dusul în casă: Pe un an
12 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Un exemplar 5 or. v. a.
său 15 bani. Atât abonamen-
tele cât și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 82.

Brașov, Vineri, 12 (24) Aprilie

1896.

Ordonanțele lui Hieronymi și comitetul.

III.

După toate cele petrecute, s'au mai bine și, după toate câte nu s'au făcut și trebuiau să se facă în sinul partidului pentru apărarea și susținerea organizației sale și în timpul celor 14 luni, cât a durat întemnițarea membrilor condamnați ai comitetului, era firescă și justă așteptarea, că după grațierea lor, în Septembrie 1895, lucrurile se vor îndrepta.

Cu atât mai mare a fost consternarea, ce a produs-o în sinul Românilor debutul, până în ziua de azi neexplicat, al d-lor Lucaciu și Coroianu în Budapesta, imediat după eliberarea din temniță. Insuși Lucaciu recunoșce într-o scrisoare a sa, publicată înainte cu o lună în „Tribuna”, că „tota națiunea a fost surprinsă de pașii lor și o agitațiune febrilă a cuprins toate inimele.”

Și nici că se putea altfel, căci în orice formă și sub orice pretext ar fi făcut ei cunoscuții pași la miniștri ungurești, ori cât de mult s'ar fi acoperit acești pași cu scopul invocat, de-a înainta mulțămiri omagiale monarhului în scris și verbal pentru actul de grațiere, totuși aceste vizite, cu toate circumstanțele, începând dela îndemnul și cooperarea lui Pázmándy până la cazul cel mare, ce l'a făcut din ele presa maghiară, apar vrând nevrând în lumina unei închinăciuni înaintea aceluia guvern, care a săvârșit toate câte șcim, că le-a săvârșit în detrimentul cauzei și a partidului nostru.

Pe câtă vreme erau urmăriți și întemnițați, membrii comitetului erau înfrunțați de presa maghiară ca nise pericolosi seducători ai poporului lor, ca nise agitatori, cari n'au nici un mandat de-a vorbi și lucra în numele Românilor. De-odată însă,

mai ales după visita, ce au făcut-o d-nii Lucaciu și Coroianu șefului guvernului br. Banffy, foile maghiare găsiu, că totuși grațiatii promit a fi în viitor nise conducători rezonabili ai Valabilor. De-odată li-se da cea mai mare însemnătate și colonele gazetelor ungurești erau pline de enunțiațiunile, convorbirile cu miniștrii și interviurile d-lor Lucaciu și Coroianu.

Ceea-ce ni-a surprins și consternat însă cu deosebire a fost faptul că la toate aceste ocaziuni amintiții domni, cari vorbeau și lucrau — cu câtă îndreptățire nu putem constata — în numele tuturor celor grațiatii, n'au aflat de lipsă a amintiției măcar cu un cuvânt starea de nesuferit, în care a fost adus partidul nostru național prin ordinele fostului ministru de interne.

Au vorbit dumnealor cu br. Banffy și despre politică, ba d-l Coroianu s'a sloboșit chiar și în discuția, că în ce condițiuni Români ar putea lua parte, ori nu, la viitoare alegeri dietale. Nici unul nici altul însă n'a amintit măcar c'un cuvânt, că decă este vorba de-o viitoare hotărâre a alegătorilor români, atunci înainte de toate trebuie să li-se respecte dreptul lor constituțional ca cetățeni și să nu fiă tractați de un Hieronymi mai rău, decum erau tractați cetățenii pe vremile absolutismului nemțesc, când domnea starea de asediu.

Se vede d'aici, că încă și în Septembrie 1895 d-nii Lucaciu și Coroianu au rămas pe lângă părerea lor din Iunie 1894, că „dispozițiunea prepotentă a ministrului Hieronymi devine favorabilă nouă”. Ba pôte de astă-dată au fost și mai întăriți în această părere, căci d'ora prin grațiere „deschisus-a calea unui sentiment cordial”.

Și nu era puțin ademenitor prospectul, ce li-se oferia cu deosebire acestor doi corifei ai comitetului.

Prin pașii lor, întreprinși în Budapesta, ei și-au creat doră — cum țice Lucaciu în scrisoarea sa amintită — „o situația, în care ei erau centrul și erau în poziția a pipăi pulsului politicei și toate dispozițiunile cercurilor guvernamentale din Ungaria”.

Par' că n'am fi cunoscut noi destul de bine aceste „dispoziții” și atunci, și înainte și după aceea! Dér se vede, că în urma îndelungatei izolări de lumea cea mare, s'a încuibat în creerii părintelui Lucaciu idea, că este de ajuns, ca ei câțiva să înlocuiescă lucrarea întregului partid!

Se nasce acum întrebarea, decă și întru cât a împărțit și presidentul cu ceilalți membri ai comitetului vederile numiților doi corifei.

Înainte de toate trebuie să accentuăm, că pe d-l Dr. Rațiu nu l'am vădit activ în Budapesta. El a stat la o parte și cei mai apropiați de el afirmă, că n'a fost învoit cu totă procedura.

Ori cum ar fi fost însă, fapt este, că d-l Dr. Rațiu, după-ce s'a reîntors acasă, s'a spăriat însuși de stările, ce le-a aflat pe la Sibiu și de halul, în care a ajuns întreg partidul.

În ceea ce privește însă cestiunea despre care tractăm, trebuie să constatăm, că acțiunea d-lui Dr. Rațiu a rămas până acuma restrinsă în cercul comitetului și a omenilor ce au stat până acuma în legătură cu el. În direcția însă, de-a salva partidul de cătușele, ce li s'au pus, n'a întreprins încă nimic.

Ce-i drept, în recursul său, înaintat contra sentinței, prin care a fost condamnat în puterea ordonanțelor lui Hieronymi la 10 zile închisore și 100 fl. amendă pentru publicarea și subscrierea cunoscutului „Manifest”, d-l Dr. Rațiu a desfășurat principiile continuității dreptului de existență al partidului nostru național cu motive puternice.

Acosta este însă încă tot nu-mai „lupta de apărare individuală”, comtemplată de d-nii Lucaciu și Coroianu.

De ceea ce avem însă neapărată lipsă, ceea ce trebuie să se întempe cât mai curând, fiind-că așa cere interesul de viață al poporului nostru, este concentrarea tuturor pentru continuarea luptei de apărare naționale, cu noue și întrunite puteri ale tuturor!

Ca să se pôte realiza această concentrare, este datoră d-lui Dr. Rațiu să pășescă cu o oră mai curând la acțiunea singur mântuitoare, pentru a salva organizația partidului și a-i deschide din nou posibilitatea de a-și desfășura pe terenul luptelor constituționale toate forțele sale pentru drept și libertate; la acțiunea, ce am reclamat-o și o reclamăm și a cărei reușită stă numai în voiața factorilor partidului, ce chemați sunt a-o duce la bun sfârșit.

Legea mileniului și raportorul ei.

Alaltăeri dieta a avut o ședință solemnă. Au fost convenit, că ședința, în care se va aduce înainte proiectul de lege pentru eternisarea mileniului să fiă sărbătorască, să apară toți membrii dietei în vestiminte negre și să se primescă legea fără de nici o discuțiune, după cum va fi prezentată de raportor.

Pentru ca să fiă accentuat momentul extraordinar, se ceruse din partea mai multora, ca raportorul „legei milenare” să fiă deputatul Jokai, cunoscutul scriitor maghiar.

Ce să veți însă? Fost'a mai mult un capriciu ori o gróznică ironiă a sortii, destul, că în locul lui Jokai Mór a fost în ședința de alaltăeri raportor al legei milenare deputatul Szeb György, (pe românește George Serb). Cum se vede dér acest deputat este de origine român și nici că-și denegă originea, dér cu toate

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

România Agricolă.

Un răspuns „Transilvaniei” din Sibiu.

(Urmare.)

Toomai la învinuirea, de a fi vădit lucrurile prea în negru am lăsat să trecă mai mult timp la mijloc, ca să putem medita mai bine asupra lor, și să se pronunțe și altă lume asupra cestiunei. Și până acum s'au pronunțat mai mulți înși, tot omeni distinși, cari ocupă pozițiuni înalte în diferite specialități și servicii de ale statului, și au găsit-o conformă cu starea lucrurilor, ér unul a tras o critică strășnică autorului, pe tema patriotismului injurându-l ca la ușa cortului, și fiind prin a spune, că i-a făcut reclamă (?) și că-l blamază pe el însuși cetitorii!!

Trecând decă peste oel din urmă, — ca un singur sans importanță, — evident, că după părerile unanime, am reușit de a schița exact starea lucrurilor. Voim decă a

nu lăsa nici pe d-l Tilea în nedumerire, numai mărturisim, că ne este greu, de a găci, relativ la care cestiune a găsit d-sa descrierea prea negră, pentru ca să-i putem da deslușirile dorite. Vom începe decă pe nimerite.

Cu privire la starea materială a țărânului d'aci, în anul trecut Academia Română a premiat și publicat pe spesele ei două lucrări relativ la același subiect — despre igiena țărânului român, una de dr. Crainicean (bănățean) și alta de dr. Manolescu (macedonean), cari pe lângă descrieri conțin și fotografii, hărți etc., asupra cărora atragem atențiunea on. nostru critice, ca unele, ce-i pot imprăștia ori-ce bănuelă; deși în una va vedé comparat țărânul d'aci cu cel din Macedonia, Basarabia etc., dér nise modele mai bune s'a ferit autorul d'a reproduce, bună-óră din Bucovina, Transilvania.

Despre locuința țărânului autorul din urmă țice următoarele: „Unii din țărânii noștri — puținii la număr din norocire, — păstrază încă modul și condițiunile unei

locuințe, care se apropie mai mult de-a omului în stare sălbatecă, decăt de casa model a săteanului, ce s'a proiectat de mult în alte state, ér la noi în 1889 și 1894”.

După rapórtlele oficiale ale serviciului sanitar, în anul 1892 se găsiu încă 75,000 bordeie în țără. La aceste credem, că nu s'au numărat și bordeiele tirlașilor și instalațiunile arendașilor de pe diferite moșii pentru ómenii de serviciu ai lor, ca unele cari sunt numai provisorie și nu formază nici sate și nici ótune. Afară de aceste se mai pot calcula un număr egal cu ele de colibi, căci deși sunt făcute de-asupra pământului, dér nu sunt mult mai bune, decăt un bordeiu. Și totuși și țărânul d'aci pôte să-și construiescă case frumusele când îi dá mâna și are din ce, atât din gard de nuele, cât și din pământ etc. Un rău însă este, că aci la țără, nicăiri nu se face cărămidă, decăt la orașe — și abia la 2—3 sate în Teleorman am vădit cărămidării de-ale țărânului sârbi.

Apoi clădirile noné, la cari face d-rul Manolescu alusiune, adoptate de guvern de

model, s'au făcute de guvern, sunt cu câte 2 camere și o tindă mică la mijloc și cu prispa în față. Ele sunt făcute în o jumătate de cărămidă arsă, având 4x3 m. fiăc-oare odaie. Calculeze d-l Tilea capacitatea volumetrică a lor, ca să vedă, căți metri cubici de aer se vin pentru o persoană, dimpreună cu soba de pământ, încăldită cu paie de grâu său secară, ori cu bălegar.

Despre clădiri economice și ecaretele necesare economiei țărânului, noi am fost cel d'întăiu, care am scris asupra lor, arătând necesitatea și importanța lor, și prezentând diferite modele de ecarete sistematice, luate chiar dela poporul român. Pentru sacrificiile bănesci, pe lângă munca intelectuală adă plătăm dobândă la banii, cu cari am plătit pe fotograf, că l'am plimbat pe sate prin Transilvania și Bucovina, oulegând modele tipice de case și instalații rurale potrivite pentru necesitățile țărânului d'aci, și lucrurile dăinuiesc mai departe, așa cum sunt.

Și apoi nu au lipsit nici vooi străine, cari au arătat și indicat asupra

Cursul la bursa din Viena.

Din 22 April 1896.

Table with 2 columns: Item (e.g., Renta ung. de aur 4%, Impr. oail. fer. ung. in aur 4 1/2%) and Price (e.g., 122.05, 123.36).

Cursul pietei Braşov.

Din 23 April 1896.

Table with 3 columns: Item (e.g., Bancnote rom. Camp, Argint român. Camp), Price (e.g., 9.51, 9.46), and another Price (e.g., 9.54, 9.50).

Un agronom de 26 ani cu praxă de 3 ani caută un post de ispan (ingrijitor la moşie). Ar mai preferi la România, având şi pasport la mână. — Vorbeşte trei limbi şi e scutit de miliţie.

Adresa: I. Grozescu în Battenya (comit. Csanád). 966,1-3.

Nr. 234—1896. a. f. sc. d.

Concurs la posturi de profesori.

La gimnasiul superior fundatiional din Năsăud, din 1 Septembrie 1896 sunt de a se umplea două catedre ordinare, la care pot concura indiviđi, cari au calificađiune de profesori, pentru şcolele medii din limbele germană şi latină apoi latină şi greacă, observând referitoriū la acesta din urmă, cumcă profesorul ales va fi datoriu după trebuință a învăța şi alt ştiu literar ce se pôte alege în locul limbei greceşci.

Cu aceste posturi profesoralı, decă se denumesc profesori definitivı, se asigură următoarele emolumente din fondul central şcolastic din districtul Năsăudului :

- 1. Plata anuală de 1000 fl.
2. Cuartir în natură în casele Nr. 278 şi 309.
3. Adause decenale de 10%.
4. Drept de pensiuine în înţelesul art. de lege XI. din 1885.

Decă însă se umplu cu profesori substituđi, conform prescriptelor legii emolumente sunt următoarele :

Plata anuală de 700 fl. şi decă înainteză ca profesori ordinari şi în acesta calitate câştigă aprobare, atunci capetă dotađiunea de sus.

Dela concurenđi se poftescce ca se fiă civi a statului ungar şi se aibă calificađiune legala din limbele germană şi latină, respective latină şi greacă, cumcă posed deplin limba română, ca limbă de propunere, şi se aibă trecut nepetăt şi portare neescepđionabilă.

Concurenđii se-şı aşternă suplicele adresate către comisiunea administrătoare de fondurile centrale şcolastic şi de stipendie din districtul Năsăudului şi adiuştate cu documente despre etatea, religiunea, sta-

rea familiară, referințe de servițiu militariū, studiile absolvate, calificađiunea recerută, cunoşcințele de limbă şi eventual despre servițiu de până acum, până în 15 Iuniu a. c. la direcđiunea gimnasiului superior fundatiional din Năsăud.

Din şedința comisiunei administrătoare de fondurile centrale şcolastic şi de stipendie din districtul Năsăudului ținută în Năsăud, la 26 Martie 1896.

Preşedinte: Dr. Ioan Pop m. p. Secretar: Nestor Simon m. p.

Anunđiuri

(insertiuni şi reclame)

Suntă a se adresa subscrisei administratiunii. In cazul publicării unui anunđiu mai mult de odată se face scădemēt, care creşce cu oăt publicarea se face mai de multe-ori.

Administr. „Gazeta Trans“.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutiă este provăduță cu marea de apărare a lui A. Moll şi cu subscricea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll in contra greutăţilor celor mai cerbicoşe la stomach şi pânţee, in contra cărcceilor şi acrelei la stomach, constipađiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorrhoidelor şi a celor mai diferite bóte femeesci a luat acest medicament de casă o răspândire, ce creşce mereu de mai multe decenii încóce. — Prețul unei cutii originale sigilate I fl. v. a.

Falsificađiile se vor urmări pe cale judecătoreşcă.

Franzbranntwein şi sare a lui Moll.

Veritabilū numai, decă fiecare sticlă este provăduță cu marca de scutire şi cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul şi sarea este fórte bine cunoscută ca un remediū popular cu deosebire prin tras (frotat) alină durerile de şoldină şi reumatism şi a altor urmări de rēcělă. Prețul unei sticle-originale plumbate 90 cr.

Apa de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicilic)

La întrebunțarea dîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate şi adulđi, asigurăză această apă de gură conservarea sănătósă şi mai departe a dînşilor. Prețul sticlei provăduțe cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. MOLL,

c. şi r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9

Comande din provinciă se efectuează dîlnic prin rambursă postală.

La deposite se se cêră anumit preparatele provăduțe cu iscălitura şi marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Braşov: la d-nii farmacişti Ferd. Jekellus, Victor Roth, Franz Kellemen şi Ed. Kugler, engros la D. Eremia Nepođii, I. L. & A. Heshaimer, Teutsch & Tartler, Fritz Geisberger.

6-52.

Numere singuraticce a 5 cr. se potū cumpăra in din „Gazeta Transilvaniei“ librăria Nicolae Ciurcu.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octombore 1895.

Budapesta—Arad—Teluş

Table with 10 columns: Trenu mixtu, Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu mixtu. Rows include stations like Viena, Budapesta, Solnocu, Arad, Glogovađt., Gyorek, Paulişt., Radna-Lipova, Conop., Berzava, Soborşinū, Zam., Gurasada, Iia, Branica, Deva, Simeria (Piski), Oréstie, Jibotū, Vinđul de-jos, Albs-Iulia, Teiuş.

Budapesta, gara de vest—Ruşava—Vêrcerova

Table with 10 columns: Orient. Expres, Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón., Trenu de accel., Trenu de persón. Rows include stations like Viena, Budapesta, Czegléd., Seghedinū, Timişóra, Topoloveţ., Lugosť., Caransebeş., Teregova, Mehadia, Băile-Herculane, Topleţ., Ruşava, Vêrcerova, Bucuresci.

Braşov—Chezdi-Oşorheiu

Table with 6 columns: trenu mixtu, trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón. Rows include stations like Braşov, Prejmerū, Sepsı S. Georg., Covasna, C-Oşorheia.

Simeria (Piski)—Petroşeni—Lupeni

Table with 6 columns: trenu mixtu, trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón., trenu de persón. Rows include stations like Simeria, Haşegű., Petroşeni, Vulcană, Lupeni.

Nota: Orele insemnate in stanga stađiunilor suntă a se oeti de susū in josū, cele insemnate indrêpta de josū in susū. Numerii in cuadrađi cu linii mai negrii insemnăză orele de nôpte.